

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

§. VI. Dissertationis III. Articuli III. De juramento, reprobatis pactis, adjecto, ejúsque effectu. Ubi an pacta jure civili nulla juramento confirmentur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

§. VI. Dissertationis III. Articuli III.

De juramento, reprobatis pactis, adjecto, ejusque effectu. Ubi
an pacta jure civili nulla juramento confirmantur?

490. **C**onstat ex n. 487. pactum negativum non succedendi in parentum hæreditatem annullari jure positivo; uti & affirmativum de hæreditate alteri relinquenda per n. 487. etiam reciproca pacta per n. 488. extra familias Illustres.

Quæstio celebris nascitur primò an juramentum adjectum renuntiationi hæreditatis, aut de scribenda certa persona in hæredem sit non modo illicitum, sed etiam invalidum, consequenter contraveniens non sit perjurus. Secundò dato ejus valore, an sit validum metu extortum gravi, aut etiam reverentiali. Tertiò si validum est, an actus jure positivo invalidi adjecto juramento convalescant, seu confirmantur, id est, licet ex se, seu excluso juramento nullam inducant obligationem in vi contractus, sive ex virtute Justitiæ, eò, quod jis resistat jus, ad præsentiam tamen juramenti jus positivum jis resistens cesserit, atque adeo ob reverentiam juramenti velint leges pro tunc actus valere, ac ultra obligationem Religionis parere etiam obligationem Justitiæ. Unde quæstio hic resolvenda est generatim, an &

qui contractus jure positivo irriti evadant in validos post adjectionem juramenti.

Dico primò juramentum adjectum contractibus vetitis jure positivo civili obligante sub culpa esse illicitum, ac invalidum. Ratio primi de illicito est, quod tunc jus civile etiam prohibeat juramentum sub culpa, sed juramentum prohibitum sub culpa est illicitum, ergo.

Etiam esse invalidum probatur: juramentum de actu pernicioso est invalidum, sed tale est juramentum, de quo loquitur conclusio, est enim de contractu malo saltem extrinsecè tali, supponitur enim illo firmari contractus vetitos sub culpa.

Major est Pal. p. 3. tract. 14. de jurament. Disp. 2. p. 2. n. 2. Sanch. lib. 3. Dec. c. 9. n. 34. Soarez tom. 2. de Relig. de juram. lib. 2. c. 20. n. 4. aliàs si valeret, foret vinculum iniquitatis, id est, obligaret ad iniquum seu illicitum quod est impossibile & contra Can. inter cetera 22. q. 4. Juramentum, inquit, non est institutum, ut esset vinculum iniquitatis. Ex S. August. quam

quam Regulam postea etiam Innoc. III. Secutus est in *c. quanto 18. de jure juran.*

491. Antequam progrediar ad Reliquas conclusiones decidenda est necessaria prius alia quæstio valde intricata, uti mox patebit, videlicet ista, an omnis lex civilis obliget sub culpa Sanch. *lib. 3. Decal. c. 9. n. 31.* notat quod etsi omni legi civili sit commune intendere Principaliter bonum publicum, seu commune, non tamen quoad executionem, ac effectum; quædam enim pro immediata materia habent bonum privatum, id est, utilitatem privatorum, ejusmodi sunt leges, quarum materia est bonum cujusvis civis, cujusmodi sunt consulentes imperfectæ ætati ut minoribus, aut imbecillitati sexûs, ut mulieribus, ac cæteræ leges, quibus conservantur patrimonia singulorum, tales enim immediatè & principaliter fundantur in favore privatorum sibi subditorum: hujusmodi est lex statuens, ne valeat pactum filiarum, quod dote contentam nullum quæret regressum ad paterna bona. Item lex prohibens pactum sive simplex, sive reciprocum de persona determinata in heredem scribenda, per eam immediatè prospicitur voluntati testatoris, quam vult jus esse ambulatoriam, seu revocabilem usque ad ultimum spiritum, & neci, qui scribitur hæres, prabeatur occasio voti captandæ mortis testatoris. Omnes tamen etiam tales secundario respiciunt bonum commune, quatenus singulorum utilitas redundat in bonum commune, idque ex intentione legis.

Aliæ e contra leges civiles habent pro immediata materia utilitatem pu-

blicam, & secundario privatam, uti sunt disponentes de rebus publicis E. g. ne extrahantur in alienas provincias equi, arma, frumentum, pecunia, &c.

Hæc distinctio duplicis generis legum civilium colligitur ex *L. 1. §. 1. ff. de just. & jur.* eamque ante Sanch. tradidit Soarez *c. 26. n. 2.*

Tunc autem lex quoad executionem dirigitur in privatum bonum, quando ejus violatio non immediatè violat bonum commune, ut alienatio fundi dotalis, aut renunciatio hereditatis, &c. non enim magis Republicæ interest, ut fundus dotalis maneat penes maritum, quam ut transeat ad alium civem, nec ut hereditas sit potius penes filiam, quam alium institutum heredem, &c. Econtra multum interest Republicæ, ne extrahatur frumentum, pecunia, &c. Et ideo similitum legum violatio immediatè pugnat cum communi bono. Ex hac distinctione sic explicata statuit Sanch. sequentes tres Regulas à *num. 34.* ex quibus valeat discerni, an lex civilis obliget sub culpa, aut non.

492. Omnis lex civilis, aut Principaliter tuetur bonum commune, aut non; si tuetur commune, confurgit Regula prima, quod omnes tales leges obligent in conscientia.

Si non tuetur Principaliter bonum commune, sed privatum immediatè fovet, tunc est Regula secunda, quod similis lex civilis non obliget in conscientia, seu sub peccato. Regula tertia leges caventes damnum tertij obligant sub culpa.

Hinc Regulam *58. de R. F. in 6.* Non est obligatorium contra bonos mo-

res præsinitum juramentum. Soarez c. 21. per totum, & Sanch. n. 30. intelligunt de bonis moribus naturalibus, secus de civilibus. Hi Doctores illos vocant bonos mores naturales, quibus contravenire est peccatum contra legem, aut naturalem, aut divinam, aut humanam, sive canonicam, sive civilem obligantem sub culpa. Per mores verò purè civiles, sive ut contradistinctos à naturalibus intelligunt eos, qui adversantur legibus civilibus sub nullo metu culpæ obligantibus.

P. Anaclærus Raiffenstuell de jurejur. à num. 95. amplectitur sententiam Sanch. Hac suppositâ opinione.

493. Dico secundò juramentum de pactis jure civili prohibitis prohibitione principaliter respiciente publicum bonum, uti etiam de juramentis directè, ac principaliter tendentibus in damnum tertij esse non modo illicita, sed etiam invalida. Ratio est manifesta ex Regula prima & tertia n. 492. nemo enim potest licitè, ac validè præjudicare bono publico, aut tertij, Soarez c. 20. n. 4. Sanch. n. 34. Pal. n. 3. unde ejusmodi juramenta sunt contra bonos mores naturales, forèntque vinculum iniquitatis si valerent per n. 490.

Dixi directè, & principaliter tendentibus in damnum tertij, ut si fundus dotalis alienetur cum juramento, qui ex alicujus dispositione ad filios pertinet, nam si indirectè ac secundariò duntaxat juramentum præjudicet, videlicet quod tertius, etsi non habeat jus, habeat tamen spem successionis, juramentum tale non est nullum. Insuper illud præjudicium debet involvere injuriam, aut saltem culpam contra aliquam

naturalem obligationem. Vide Sanch. à num. 34.

Ex hac conclusione sequitur irritum fore juramentum extrahendi equos, arma, frumentum, pecuniam &c. contra prohibitionem. Invalidè jurat Clericus se renuntiarum privilegio fori, hoc enim non est concessum in favorem ullius particularis personæ, sed communitati Ecclesiasticæ, similiter nulliter jurat se non venditurum merces pretio pro jistaxato autoritate publicâ, unde vergit immediatè contra bonum publicum.

Dico tertio juramentum emissum contra leges civiles primario consulentes bono privatorum (de quibus initio numeri 491.) esse licitum, ac validum stante veritate Regulæ secundæ numeri 492. Ratio est, quod leges conditæ principaliter in favorem privatorum non cogant, quo minùs privati queant licitè, ac validè renuntiare suo favori, dum nihil præjudicatur tertio, lex enim favorabilis alicui non intendit huic laqueum injicere, injiceret autem, si licitè, ac validè nequiret renuntiare suo favori, siquidem lex obligaret sub culpa ad non renuntiandum, quod dici non potest. Conclusio procedit, sive prohibitio dirigatur directè in actum E. g. dicendo non fiat hic actus, seu tale pactum, sive in personam, ut si dicatur: Minor non ineat contractum. Est contra Bart. apud Sanch. num. 33. volentem, quod dum directè lex fertur in actum non liget sub culpa & ideo valeat juramentum, è contra sit nullum, dum lex directè fertur in personam, eo quod putet tunc legem obligare sub culpa, hanc distinctionem est amplexus etiam

Soarez *c. 20. n. 10.* verum hæc distinctio exploditur ob rationem nostram allatam.

494. Palao *p. 3. tract. 14. de jurament.* *Disp. 2. p. 8. n. 6.* Regulam secundam Sanchez de qua loquitur proxima conclusio, impugnat quærens ex illo, unde constare posset, quod leges disponentes de bonis privatorum non sint immediatè in favorem boni publici. Unde *n. 7.* concludit nullum juramentum esse validum cuiuscunque legi sit adversum, quia omne tale contrariatur præcepto publico, aut saltem publicæ ordinationi, & superioris juri, sed juri publico nequit derogari pactis privatorum *L. jus publicum ff. de pactis.*

W. *st. de jurejurand. à num. 43.* amplectens eandem sententiam tres statuit Regulas; duas negativas, & unam affirmativam. Prima negativa est ipsissima Regula *58. de R. J. in 6. non est obligatorium contra bonos mores præstitum juramentum*, quale inquit est omne continens turpitudinem, sive hæc turpitudine teneat se ex parte objecti, id est, insit rei promissæ, sive sit turpitudine contra jus naturale, aut positivum divinum vel humanum, uti etiam omne illud quod per se allicit ad delictum, ut spondens delicto committendo impunitatem.

Regula secunda negativa: juramentum est nullum promittens id, quod justâ lege etiam civili bonum privatum civium spectante prohibetur per clarum textum *L. jurisgentium 7. §. 16. ff. de pactis*, ibi: & generaliter inquit, quoties pactum à jure communi remotum est, servari hoc non oportet, & c. nec jusjurandum de hoc aductum, ne

quis agat, servandum. Et *L. non dubium 5 c. de LL.* ibi: ea, qua lege fieri prohibentur, si fuerint facta non solum inutilia, sed pro infectis etiam habeantur, & c. Et intra: Secundum itaque prædictam Regulam, qua ubi cunque non servari factum Lege prohibente censuimus, certum est nec stipulationem istiusmodi tenere, nec mandatum esse ullius momenti, nec Sacramentum, id est, juramentum, uti habe glossa marginalis.

Ad hanc Regulam revocat Regulam Innocentij III. cujus memini in *fin. num. 490.*

Regula tertia affirmativa Wiestneriana ponitur ab illo *n. 59. de juramento promissorio ex Innocent. cit. in c. cum contingat 28. de jurejurand.* Et Bonifac. VIII. *c. licet 2. de jurejur. in 6.* videlicet: omne juramentum servandum est, quod non vergit in dispendium salutis æternæ, & in præjudicium tertij non redundat.

495. Resp. His tribus Regulis non everti conclusionem tertiam, nam tertia est pro nobis: quoad secundam partem, utpote consonans cum Sancheziana tertia. Per primam ejus partem confirmatur conclusio superior, cum juramentum contraveniendi legi civili sub peccato non stringenti nullum sit salutis dispendium. Reliquæ duæ negativæ non urgent: & quidem non prima, quia non est contra bonos mores naturales, sed civiles per *n. 492.* & ideo etiam negatur quod juramentum contrarium præcisè juri civili primariè condito pro favore privatorum contineat turpitudinem contra tale jus utpote non obligatorium sed duntaxat annullans actum pro.

prohibitum. Non etiam secunda, leges enim illæ, quatenus deobligant à juramenti observantia, intelligendæ sunt de materia spectante ad bonum publicum.

Ad Rationem Palao quatenus ex Sanch. unde huic constare possit, quod leges disponentes de bonis privatorum non immediatè faveant bono publico. Resp. Constare ex jis, quæ produxi n. 491. vers. tunc autem.

Negatur quod leges de quibus est sermo in conclusione tertia, contineant præceptum publicum, aut ordinationem principaliter concernentem bonum publicum, aut jus superioris obligans. De cætero libenter confiteor horum Authorum sententiam valdè esse probabilem, & fortè juri conformiorem ob textus allatos.

496. Nunc decidendum est an juramento confirmans pacta à jure reprobata sit perjurus non implens juratum, hoc enim in ultima parte questionis prima n. 490. propositæ quaritur ad quod Respondeo.

Et dico quartò quando pacta, & contractus prohibiti sunt jure positivo obligante in conscientia, quales sunt veteri legibus quatum primaria materia est utilitas communis per n. 491. juramento jis adjecto contraveniens jurans non est perjurus, perjurium enim est mendacium juramento confirmatum. S. Thom. Secunda secunda, q. 98. à n. 1. sed contraveniens juramento de pactis, &c. jure positivo obligante in conscientia veteris nullum mendacium confirmat juramento, supponitur enim esse nullum,

An idem dicendum de eo, qui contravenit juramento adjecto pactis contra jus civile, cujus proxima, & principalis materia est bonum privatorum, multùm controvertitur. E. g. an testator mutans pactum juratum sit perjurus, seu violet Religionem. Negant Barr. Bald. Gomez, &c. quos in puncto juris sequitur August. Michel tom. 2. Theolog. Canonico Moral. p. 2. tract. 1. §. unico n. 46. quia dum jus prohibet aliquod pactum, prohibet etiam ejus firmationem, sed oppositio juramenti est præcipua pacti firmatio, ergo jus prohibens pactum, prohibet oppositionem juramenti, sed juramentum prohibitum, si fiat, est nullum, saltem in præsentis casu utpote impediens libertatem testandi, præbens ansam insidiandi vitæ paciscentis, uti docent tragica exempla, idcirco talia pacta, etsi jurata sunt exosa, bonis, que moribus adversa, proinde valet hic Regula 58. de R. J. in 6. recitata n. 492. & jura allegata num. 494. in Reg. 2.

Argumentum istud non est efficax; transeat esse prohibitum prohibitione obligante sub culpa (quod rejeci n. 493. consequenter illicitum mortaliter aut venialiter pro diversitate obligationis gravis, aut legis Ortæ ex lege, exinde malè concluditur esse nullum, consequenter nec à perjurio absolvi contravenientem, nam cum juramento illicito stat ejusdem valor toties, quoties ejus materia seu objectum juratum est licitum, seu nec intrinsece nec extrinsece à lege positiva id verante vitiatum, sic illicitè jurat propter scandalum, non tamen invalidè poscens sine necessitate mutuum ab usurario cum juramento solvendi usu-

ras: jurans aut vovens se deinceps nullum juramentum, aut votum emissurum inconsulto confessario, si istius Consilio præterito juret, aut voveat rem de se licitam, etsi mortaliter peccet contra Religionem, obligatur tamen exequi juramentum, aut votum E. g. si juravit, aut vovit Eleemosynam. Pal. p. 3. tract. 14. de juram. Disp. 2. p. 7. §. 6. n. 2. quia juramentum, aut votum secundum emissum contra primum contrahitur illi solum in actu jurandi, secus ex parte objecti, seu in materia jurata: primi enim juramenti, aut voti materia est non emissio juramenti, aut voti sine Consilio Confessarij, cui secundum juramentum, aut votum immediatè contradicit, atque adeo ex parte actus est perjurium, attamen ex parte objecti, seu materia, quæ est Eleemosyna, est licitum, proinde validum. Hinc pater, quo sensu verum sit illud axioma *juramentum non est vinculum iniquitatis*, sensus enim non est iste, ut pulchrè explicat Lugo de Just. Disp. 22. num. 222. quod juramentum non est vinculum, nec ligat, quando in se iniquum est, & cum iniquitate juratur, hoc enim est falsum ex proxime dictis, sensus ergo proprius est, quod non obliget ad iniquitatem: verbo uno, ut Scholasticè loquitur Lugo: juramentum iniquum objectivè non est validum, nec obligat, juramentum autem iniquum solum subjectivè, sive ex parte actus, id est, quod in se est illicitum, & turpe, validum esse potest, nec obligare, nimirum quoties ejus materia est de se licita, nec lex ulla tale juramentum annullat.

497. Dico igitur quintò violatorum Juramenti appositæ pacto rejecto,

à jure civili principaliter spectante privatorum utilitatem esse perjurum, ita, Zoëf. ff. de jurisdic. n. 25. Molin. de just. Disp. 151. estque comunior, quam in praxi sequitur cit. Michel n. 47. Ratio ex n. 493. eruitur: transgressor Juramenti validi est perjurus, sed Juramentum, de quo agimus, est validum, ergo ejus transgressor est perjurus.

498. Inquirendum nunc an Juramentum metu gravi E. g. minis, verberibus, incarceratione extortum, ac pactis adjectum sit invalidum. Quadruplex ad hanc quæstionem est Sententia apud Sanch. lib. 4. de Matrim. Disp. 20. à n. 3. juncto, lib. 3. Decal. c. 11. n. 14. 15. 19. Prima multorum affirmans, quam esse probabilem fateretur Sanch. eamque à iudicibus sæcularibus prædicati testatur ibi Cov. & pro ea adducit Sanch. Argumenta quinque non contemnenda,

Secunda extremè opposita simpliciter negans invaliditatem, ita plerique cum S. Thom. 2. 2. q. 89. Art. 7.

Tertia distinguit negans valere proinde nec obligare cadens supra contractus lege reprobatos, affirmans verò, dum cadit supra approbatos, ita plures apud Sanch. cit. n. 19.

Quarta distinguit inter forum externum, internumque pro externo non obligare, secus pro interno censet Valenz. 2. 2. Disp. 6. q. 7. p. 4. in medio, quem laudens sequitur Fachin. lib. 2. contra c. 102. fundamentum unicum, quod hæc viâ sententiæ discrepantes conciliantur.

Pal. p. 3. de juram. Di. 2. p. 4. à n. 5. sustinet probabilius tale Juramentum secundum jus Civile esse nullum, validum verò

verò secundum Canonicum et si cadat supra actus jure reprobatos.

Dico sextò præfatum Juramentum esse simpliciter validum, ita secunda Sententia, quam esse certissimam asserit cit. Sanch. utpote decisam in *C. si verò de jurejur.* ubi coactus metu gravissimo jurare renunciationem juris sui decernit Pontifex non esse tutum in conscientia, si Juramento contraveniat, nisi vergat in dispendium æternæ salutis. Non obstat *Auth. Sacramenta puberum C. si adversus venditionem* (ubi juramenta per vim, aut metum justum etiam à majoribus extorta à puberibus nullius esse momenti jubentur) est enim intelligenda quoad contractus firmitatem, non quoad Juramenti obligationem, Sanch. cit. *Disput. 20. n. 5.* ubi cætera Argumenta invaliditate dissolvit; quo loco ad arg. secundum etiam respondet, quod hæc *Auth.* sit correctæ per jus Canonicum in *cit. cap. si verò & cap. verum de jurejur.*

499. Superest ultimum initio §. propositum, utrum contractus jure civili nulli confirmetur per Juramentum ipsdem adjectum, ita ut evadant validi, ac ultra obligationem Religionis, quam habent vi juramenti, inducant obligationem Justitiæ, seu ex vi, & natura contractus. Plures negant ut *Pont. lib. 12. de Matrim. c. 8. n. 42. & 47. Wiest. de jurejur. n. 78. Molin. D. 150. versu: His jactis &c.* Ratio principalis est, quod Juramentum vim confirmandi contractus jure positivo nullos nec ex natura sua, sive jure naturali, nec jure positivo habeat, nullus enim juris textus hanc vim Juramento aperte tribuit; non etiam jus naturale, nam ad naturam Juramenti sufficit jurantem obligari ex Religione ad exequendum juratum, ne in va-

num sit assumptum nomen DEI. Ad *Auth. Sacramenta puberum n. 498.* citatam & ad *cap. cum contingat 28. de jurejur. & cap. licet mulieres 2. eod. in 6.* Respondet Wiest. Authenticam loqui de contractibus solum validis, et si ob defectum ætatis restitutioni obnoxii; jus verò Canonicum loco utroque plus non pretendit, quàm Juramenti observantiam, utpote non dispendiosi salutis æternæ, nec præjudiciosi tertio.

Respondeo & dico septimò et si prior Sententia sit valde probabilis, oppositam tamen, quam Anno 1700. in *tract. de jure à n. 250.* amplexus sum cum Haunoldo *tract. 8. n. 135.* Laym. *lib. 4. tr. 3. c. 8. n. 1.* Wadingo *de contract. Disp. 1. dub. 8. §. 3.* Pirhing *de jurejur. n. 132.* etiamnum sequor prænotans certum esse, quod ad præsentiam Juramenti jus civile potuerit statuere alterutrum ex his duobus, nempe, vel ut etiam si contractus habeat annexum Juramentum, attamen permaneat irritus, nullamque pariat obligationem Justitiæ, quin per hoc quidquam præjudicetur foro Ecclesiastico, ad quod spectat Juramentum, quia de hoc nihil disponit directè, sed de solo contractu quoad obligationem Justitiæ, quam non vult inesse contractui, et si præsens sit Juramentum, vel potuit statuere, ut ad præsentiam Juramenti jus civile annullans contractus cesset, atque adedex tunc contractus valeant. Hoc secundo modo statuisse colligitur ex *cit. Auth.* sic loquente: *Sacramenta puberum sponte facta super contractibus rerum non retractandis inviolabiliter custodiantur: ubi glossa verb. contractibus ait: etsi ipso jure non valeant: & verbo*

O o o 3

64.

custodiantur dicit: Scilicet ut alteri detur actio, & exceptio. Sed non datur actio, & exceptio titulo solius Religionis, sed vi contractus idque confirmatur, quod teste cit. Wadingo n. 5. hæc opinio sit in praxi totius Orbis. Consuetudo autem est optima legum interpres *cap. cum titulus 8. de*

consuet. non obstat *L. non dubium C. de LL.* ubi Imperator vult contractus irritatos à *L.* irritos permanere etiam post Juramentum, nam cit Auth. est Friderici Imperatoris, proinde posterior dicta lege consequenter est revocata, ita Anton Peretz.

Corollaria ex Doctrina §. V. & VI.

500. **C**orollar. 1. irritum est Juramentum Prælati de rebus suæ Ecclesiæ vi, aut aliàs injustè ablati non repetendis: sequitur ex Regula tertia n. 492. Non obstat *Canon undivimus 24. q. 1.* Indulgens Episcopo Absolutionem à Juramento, nam hæc absolutio non est à culpa, sed est declarativa nullitatis, Soarez *lib. 2. de Jurament. c. 15. n. 8.* Ratio quia Juramentum hoc contrariatur Canonibus obligantibus in conscientia, & præjudicat Ecclesiæ.

Hinc Juramentum Regis de non revocandis donatis rebus spectantibus ad Coronam, id est, ad Regnum, & Regiam dignitatem est injustum, est enim de rebus non Regis proprijs *C. intellecto de Jurejurand.* ubi Regis Ungariæ Juramentum de non revocanda alienatione facta in Regni præjudicium est nullum, velut contra Justitiam Regno debitam Soarez *c. 30. n. 9.*

Ut ergo donatio, aut alio modo facta alienatio valeat, requiritur, ut fiat cum consensu statuum Regni totum populum præsentantium, aliàs etiam Juramentum est nullum ita August Michel *10. 2. Theolog. Canonico-Mor. 463. fol. n. 10.* ubi subdit nomine bonorum Coronæ venire tum Regni Olenodia tum

bona deputata ad sustentandum Principem, & conservandum publicum statum.

501. Corollar. 2. Juramentum Prælati ante electionem præstitum, quo promittit aliquid in præjudicium dignitatis, aut potestatis, aut mensæ Episcopalis, est invalidum, ita Innoc. 3. *C. sicut 27. de jurejur.* quia præjudicat dignitati contra Rubric. *ne sede vocante aliquid innovetur.* Unde tale Juramentum si factum, debet revocare *c. si quis 6. de reb. Ecclesiasticis alienand.*

Corollar. 3. nulliter juratur fidelitas præstanda alteri, quam legitimo superiori, nam huic est præjudiciosum.

Hinc cum S. C. Macedonianum vetans dare mutuum filiis familias sit introductum in favorem parentum, & in odium sceleratorum, filius familias nequit validè huic Beneficio renunciare etiam jurejurando, si enim valeret, majus foret periculum insidiandi vitæ parentum, Haunold. *tract. 9. n. 318.* ex communi Legistarum & Canonistarum contra Bonacin. Less probabiliter stantes pro valore juramenti.

Corollar. 4. ut Juramentum contractui adjectum confirmet contractum necesse est, ut non solum sit licitum ex par-

parte jurantis, sed etiam ut non contineat turpitudinem ex parte ejus, cui juratur, unde cum acceptio usurarum ex parte usurarii sit injusta, etsi jurans solutionem usurarum adstringatur solvere, promissio tamen illarum jure naturali irrita non validatur (aliàs usurarius acquireret jus ad eas) atque jurans eas, & non solvens foret quidem perjurus, non tamen injustus Molin. *Disp. 149. vers. quatuor & sequent.*

502. Corollar. 5. irritam esse transactionem etiam juratam circa contenta in Testamento antequam sciuntur in eo contenta, quantumcunque ex eo debeatur, Haunold. *tract. 10. num. 1013.* contra Molin. quia præfata transactio annullatur principaliter in favorem testatoris, ut ejus voluntas ultima non invertatur *L. 1. §. 1. ff. testamenta quemadmodum aper.* cui juramentum tale præjudicare nequit.

Corollar. 6. dispositio jurata Novitij sine licentia Episcopi, aut hujus Vicarij intra duos menses proximos ante Professionem non valet, quia juramentum hoc irritat *Trid. Sess. 25. c. de Regular.* Ab hac dispositione Tridentinum excipit Societatem JESU.

Corollar. 7. Promissionem cui causam dedit error, aut dolus circa substantiam juramento non firmari, quia juramentum est nullum, jure enim genium omnis promissio, proinde etiam jurata imbibit hanc conditionem, nisi me deprehendero deceptum, ergo cum juramentum non liget ultra intentionem jurantis *c. veniens de jurejur.* Ubi intervenit error, aut dolus substantialis, non intendit se obligare, Less. *lib. 2. c. 42. num. 33.* contra Lugo *de just. Di-*

sp. 22. n. 195. Ampliat Less. *num. 34.* etsi error aut dolus sit circa qualitatem rei promissæ, adhuc enim imbibit hanc conditionem, proinde sicut promissio est nulla, ita est nullum juramentum utpote ex intentione jurantis sequens naturam actus, super quem cadit.

Ex eodem capite n. 35. deobligat stare juramento puellam dolosè inductam ad renunciandum hereditati paternæ fratribus pro certa dote, dum hereditas notabiliter est major, quam fuerit illi proposita.

503. Corollar. 8. sequentes contractus jure positivo irritos per juramentum confirmari apud Haunold. *tract. 8. n. 139.* Primò fundi dotalis & donationis propter nuptias alienatio. Secundò fidejussio mulieris de jure Casareo (obiter moneo ex *statutario Styriaco*, apud Beckmann *V. fidejussio* in Styria fidejudentem non posse priùs conveniri, nisi post excussum debitorem, prout etiam statuit jus commune, at in Austria est creditori liberum convenire fidejussorem ante debitorem. Tertò inter virum, & uxorem, vel parentes & liberos non emancipatos. Quartò contractus minoris de re immobili, vel mobili, quæ servando servari potest sine autoritate curatoris. Quintò promissio solvendi, & non repetendi amissa ludo verito. Sextò renunciatio futuræ successionis in paterna hereditate. Notandum tamen, quod licet bona paterna post pactum juratum augeantur, nequeat tamen ex jisdem existentibus tempore pacti postea auctis quidquam vi juramenti exigere, at bene ex augmento, nisi expressè huic etiam renuntiavit. Krimer *de pactis n. 2586.* Item stante illo juramento

mento non prohibetur exigere legata, aut donata ipsi sponte à patre post juratum pactum, Gaill. *lib. 2. Observ. 148. num. 11.* Septimò promissio instituendi hæredem certam personam nominatam, vel testamentum non revocandi. Octavò donatio excedens 500. solidos, id est, aureos Ungaricos sine insinuatione. Nonò donatio bonorum omnium præsentium, & futurorum.

504. Corollar. 9. actus factus contra primum juramentum de re non mala etsi sit illicitus E. g. revocatio testamenti jurejurando firmati de non revocando, non tamen est invalidus, ut patet inductione, sic promittens cum juramento non donare, si doner, valet donatio, si nihil obstet, quam juramentum non donandi: jurans non revocare Procuratorem, postea revocat, revocatio tenet. *Gloss. in c. fin. de Procuratoribus in c. Verb. Revocatus.* Titius post promissa Bertæ sponsalia ducit validè Cajam, *c. sicut de sponsalibus.* Ratio autem est, quod juramentum primum de se non irritet actum, etsi præstetur de hoc non faciendo, valor enim hujus dependet à voluntate operantis, hujusque potestate, cui etsi auferat libertatem moralem (quatenus imponit obligationem non faciendi) nequit tamen auferre simpliciter seu physicam potestatem volendi, & ideo etsi actus contra juramen-

tum factus malè, ac sacrilegè fiat, non tamen invalidè, nisi irritetur, ita Soarez *de juramento lib. 2. c. 19. n. 6.* irritari autem non potest ex vi primi juramenti, etsi jurans velit, Soarez *num. 7.* quia quamvis jurando intendat non solum sibi actum prohibere, sed etiam irritare, attamen mutarà voluntate fit validè E. g. matrimonium, donatio, &c. ergo etiam testamentum secundum contra primum etiam juramento firmatum de irrevocabilitate fit validè, revocaturque primum, nisi ex voluntate testantis Princeps voluerit illud irrevocabile esse, posse enim ex concessione Principis testamentum fieri irrevocabile, docet Zoës. *de pactis n. 35. arg. L. omnium 19. c. de testam.* Ibi: *Voluntates hominum audire volumus, non jubere Imperator, inquit, ne post sententiam nostram, inhibitum videatur commutationis arbitrium.* Cur lege possit irritari actus, secùs juramento, aut voluntate jurantis, dat disparitatem Soarez, quod lex sit actus superioris potentis ligare subditos non solum ad licitè, sed etiam ad validè operandum, uti est certissimum, juramentum autem est actus operantis, qui per illud se private non potest dominio suæ voluntatis, & ideo semper potest efficaciter revocare priùs statuta validèque, etsi illicitè operari.

